

Inhoud

Inleiding 11

1 Van agressie tot vernedering: definitie en vormen van kindermishandeling 17

- 1.1 Definitie 17
- 1.2 Lichamelijke mishandeling 20
- 1.3 Lichamelijke verwaarlozing 22
- 1.4 Psychische mishandeling 23
- 1.5 Psychische verwaarlozing 25
- 1.6 Seksueel misbruik 26
- 1.7 Combinatie van vormen 27

2 Problemen achter de voordeur: het gezin waar mishandeld wordt 31

- 2.1 Draagkracht versus draaglast 31
- 2.2 De problemen en persoonlijkheid van de ouder 33
- 2.3 Het extra kwetsbare kind 37
- 2.4 Risicovolle leefomstandigheden 40
- 2.5 Seksueel misbruik 42
- 2.6 De beleving door het kind 45

3 Onmiskenbaar en onuitwisbaar: gevolgen voor kind en omgeving 49

- 3.1 Omvang 49
- 3.2 Het ontstaan van de gevolgen 52
- 3.3 Gevolgen tijdens de jeugd 55
- 3.4 Gevolgen tijdens de volwassen jaren 58
- 3.5 Gevolgen voor de omgeving 62

4 Niet alleen blauwe plekken: signalen van kindermishandeling 65

- 4.1 Het zien van signalen 65
- 4.2 De waarde van een signaal 69
- 4.3 De aard van een signaal 71
- 4.4 Signalen van lichamelijke mishandeling 75
- 4.5 Signalen van lichamelijke verwaarlozing 82
- 4.6 Signalen van psychische mishandeling 85
- 4.7 Signalen van psychische verwaarlozing 88
- 4.8 Signalen van seksueel misbruik 91
- 4.9 Het verhaal van een mishandeld kind 95

5 Het benutten van kansen: omgaan met vermoedens van kindermishandeling 97

- 5.1 Een stappenplan 97
- 5.2 Fase 1: Het ontstaan van een vermoeden 102
- 5.3 Fase 2: Overleg 104
- 5.4 Fase 3: Nader onderzoek 107
- 5.5 Fase 4: Het vermoeden wel of niet bevestigd 109
- 5.6 Fase 5: Evaluatie 112
- 5.7 Fase 6: Nazorg 113
- 5.8 Afwijken van het stappenplan 114
- 5.9 Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling 115

6 Steunen en verhelderen: in gesprek met kind en ouders 121

- 6.1 Contact met het kind 121
- 6.2 Aandachtspunten voor een gesprek met een kind 123
- 6.3 Contact met de ouders 125
- 6.4 Aandachtspunten voor het gesprek met de ouders 127
- 6.5 Rekening houden met een andere culturele achtergrond 129

7 Beter beleid: werken met een protocol 133

- 7.1 Een actief instellingsbeleid 133
- 7.2 Aandachtspunten voor het opstellen van een protocol 135
- 7.3 Bouwstenen voor een protocol 137

8 Gedrukt of geprint: verder lezen over kindermishandeling 141

- 8.1 Ervaringsverhalen 141
- 8.2 Achtergrondinformatie 142
- 8.3 Culturele verschillen 145
- 8.4 Signaleren en handelen 146
- 8.5 Gespreksvoering 147
- 8.6 Kinder- en jeugdliteratuur 148
- 8.7 Internet als informatiebron 149

Verantwoording 151

Gebruikte literatuur 153

Bijlagen:

- 1 Verdrag inzake de rechten van het kind 157
- 2 Signalen van kindermishandeling (0-4 jaar) 161
- 3 Signalen van kindermishandeling (4-12 jaar) 165
- 4 Signalen van kindermishandeling (12-18 jaar) 169

Adressen en telefoonnummers 173